

Middels deze reactie wordt bezwaar gemaakt tegen het ontwerp van de Wet op de defensiegereedheid (Wodg), zoals die momenteel in ontwerp voorligt. Deze wet beoogt de rijksoverheid de mogelijkheid te geven om gebieden aan te wijzen waarin ruimtelijke besluiten versneld en met vergaande bevoegdheden kunnen worden genomen, specifiek ten behoeve van Defensie. Daarbij ontstaan fundamentele zorgen over de rechtsbescherming, democratische legitimiteit en participatie van burgers en andere belanghebbenden.

De voorgestelde wet roept de indruk op dat zij wordt ingezet als instrument om de uitvoering van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) te versnellen en aan te sturen, zonder dat burgers, gemeenten, provincies of andere direct betrokken partijen daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op de ruimtelijke gevolgen. Daarmee komt niet alleen de balans tussen snelheid en zorgvuldigheid in het geding, maar ook het vertrouwen in het bestuur.

Schending van rechtszekerheid

De rechtszekerheid van burgers is een grondbeginsel van de democratische rechtsstaat. Burgers moeten kunnen vertrouwen op stabiele, toetsbare regelgeving en toegang tot bezwaar en beroep bij besluiten die hun leefomgeving fundamenteel veranderen. De ontwerp-Wodg ondermijnt dat beginsel op verschillende manieren:

- De rijksoverheid krijgt de bevoegdheid om ontwikkelingsgebieden aan te wijzen zonder instemming van decentrale overheden.
- Bestaande omgevingsplannen en bestemmingsregels kunnen worden buiten werking gesteld.
- Er is geen expliciete waarborg voor rechtsbescherming van bewoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties die door besluiten in deze gebieden worden geraakt.

Participatie verschaalt tot formaliteit

De ontwerp-Wodg staat haaks op de uitgangspunten van de Omgevingswet, waarin participatie juist als kernelement is opgenomen. Er wordt onvoldoende uitgewerkt hoe en wanneer participatie bij de aanwijzing en inrichting van ontwikkelingsgebieden plaatsvindt, en wat er met de uitkomsten daarvan gebeurt. Het risico is reëel dat participatie wordt gereduceerd tot een formele afvinkhandeling, zonder betekenisvolle invloed van burgers en belanghebbenden op de besluitvorming.

Koppeling met het ontwerp-NPRD

De combinatie van de ontwerp-Wodg en het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) roept de indruk op dat de wet bedoeld is om via een versnelde, juridische route uitvoering te geven aan reeds gemaakte beleidskeuzes. Daarmee dreigt de parlementaire en

maatschappelijke bespreking van het NPRD slechts een papieren procedure te worden, aangezien uitvoering via de Wodg niet afhankelijk is van lokale besluitvorming of consensus. Dit ondermijnt het draagvlak en de geloofwaardigheid van ruimtelijk beleid op nationaal niveau.

Belang Defensie erkend – mits rechtvaardig uitgevoerd

Er is breed begrip voor de noodzaak dat Defensie voldoende ruimte en infrastructuur krijgt, zeker in een geopolitiek instabiele wereld. Maar dat mag niet ten koste gaan van fundamentele rechten en belangen van mensen die in de betreffende gebieden wonen, werken of afhankelijk zijn van hun leefomgeving.

Mocht er desondanks voor worden gekozen om via de Wodg ruimtelijke procedures te verkorten en de mogelijkheden tot bezwaar te beperken, dan moet in de wet op zijn minst worden geborgd dat:

- er op alle niveaus sprake is van volwaardige participatie;
- er rechtsbescherming blijft bestaan voor alle betrokkenen;
- en dat er een wettelijk gegarandeerd, ruimhartig en toetsbaar **compensatiebeleid** komt voor hen die schade lijden in de vorm van waardeverlies, gezondheidsrisico's, hinder of verlies aan leefkwaliteit.

Een overheid die van burgers vraagt offers te brengen voor het landsbelang, moet daar ook een eerlijke tegenprestatie tegenover stellen. Alleen dan blijven draagvlak, vertrouwen en legitimiteit bestaan.